

מן התלמוד

סדר נשים, מסכת גיטין, דף י"ב

הכא במאי עסקין - דאמר לו צא מעשה ידיך
למזונותיך, ובשני בצורת לא ספק. רבן שמעון בן
גמליאל סבר: או פרנסני או הוציאני לחירות, כי היכי
דחזו לי אינשי ומרחמין עלי. ורבנן סברי: מאן דמרחם
אבני חרי, אעבד נמי רחומי מרחם.

דחזו לי אינשי - שיראו אותי אנשים
אבני חרי - על בני חורין

הסבר: הגמרא מדברת על עבד שאדונו אמר לו
לעבוד ולפרנס את עצמו, אבל בשנות בצורת הוא
לא מצליח להתפרנס. רבן שמעון בן גמליאל סבר
שהעבד יכול לדרוש מרבו או לפרנס אותו או להוציא
אותו לחירות, כדי שאנשים ירחמו עליו ויעזרו לו
להתפרנס. ואילו חכמים סבורים שהאדון אינו חייב
לשחררו, כי מי שמרחם על בני חורין, ירחם עליו
גם כשהוא עבד ויעזור לו.

על המפה

קושטא-קונסטנטינופול

קונסטנטינופול היא עיר גדולה בטורקיה,
שנקראת היום איסטנבול. היא נוסדה במאה
השביעית לפנה"ס, ונקראה בתחילה ביזנטיון.
בשנת 324 העביר הקיסר קונסטנטינוס את
בירת האימפריה הרומאית מרומא לביזנטיון,
ושינה את שם העיר לקונסטנטינופוליס, על
שמו. היהודים כינו את העיר קושטנדינא, או
בקיזור קושטא. בשנת 1453 כבשו הטורקים
העות'מאנים את העיר ושינו את שמו לאיסטנבול.
במקום התקיימה קהילה יהודית גדולה וחשובה,
ורבים ממגורשי ספרד ופורטוגל מצאו בה
מקלט. בין יהודי העיר היו עשירים רבים שניהנו
במשורות חשובות בממלכה. רוב יהודי איסטנבול
עלו לארץ
לאחר הקמת
המדינה.

ציור של העיר קונסטנטינופול (Wikipedia)

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי
וחברתי המנגיש את התלמוד תוך חיזוק
והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם: ניו יורק:

כניסת שבת: 20:06
יציאת שבת: 21:16

ישראל ת"א: גרמניה

כניסת שבת: 21:02
יציאת שבת: 22:45

כניסת שבת: 19:21
יציאת שבת: 20:25

סדר נשים | מסכת גיטין דף י"ב-י"ח

פרשת בהעלותך | ח' - י"ד בסיון תשפ"ג (28 למאי - 3 ליוני 2023)

דף י"ב: מי יכול לקנות 'פאה' עבור העני?

מצות לקט שכתה ופאה משמעותה שיש מצוה
להותיר אותם בשדה לעניים שיבואו ללקט אותם.
למרות שיש הלכה מיוחדת הקובעת כי "זכין
לאדם שלא בפניו" - אפשר לעשות מעשה שהוא
זכות עבור השני, אפילו שהשני אינו יודע מכה,
אין זאת כך לגבי לקט שכתה ופאה.

חז"ל דרשו מפסוקי התורה, כי מי שאינו עני
אינו יכול לקנות לקט שכתה ופאה עבור עני.

דף י"ג: "קנין מעמד שלושות"

כדי להעביר חפץ מבטלות של איש אחד
לבעלות של איש אחר צריך לעשות מעשה
קנין. יש אפשרות לעשות מעשה קנין בדיבור
בלבד, ומעשה זה מכונה "מעמד שלושות".
קנין זה תיקנו חכמים והוא עובד בצורה הבאה:
לראובן יש פיקדון אצל שמעון. הוא הפקיד מחשב
יקר אצל שמעון. חלפו כמה ימים וראובן החליט
שהוא רוצה לתת את המחשב במתנה ללוי. הוא
יכול לקרוא לשמעון וללוי ולומר לשמעון: את
המחשב שיש לי אצלך תיתן ללוי.

המחשב הופך להיות שיק ללוי. זהו "קנין במעמד
שלושתן" - במעמד שלוש אנשים, א. בעל
החפץ. ב. מקבל החפץ. ג. האיש שהחפץ
נמצא אצלו כעת.

דף י"ד: השליח שיצא לדרך

מעשה באברהם שולח כסף מיוסף.

באחד הימים אברהם עבר דירה ושכח לפרוע את ההלוואה ליוסף,
אך כשנזכר בהלוואה הוא שילם כסף לשליח ואמר לו: "בבקשה הולך את הכסף
ליוסף כדי לפרוע לו את החוב".

השליח הכניס את הכסף לשקית מיוחדת ויצא לדרך. אחרי נסיעה של שעה הטלפון
של השליח צלצל, ועל הקו היה אברהם. "שליח יקר, אני מבקש ממך חזור אלי, אני
צריך את הכסף, בשבוע הבא אשלח אותך עם כסף אחר להחזיר את ההלוואה".
האם השליח צריך לשמוע לאברהם? לכאורה כן, כי הרי אברהם הוא ששלח אותו
והוא שנתן לו את הכסף ולכן השליח צריך לשמוע לו. אבל התלמוד מביא דעה
הסוברת שהשליח לא צריך להקשיב לאברהם, זאת מפני שבגרע שהשליח לקח
את הכסף מידי של אברהם, הוא כבר קנה אותו עבור יוסף והוא שיק ליוסף.

חברותא

★ | מן ההסטוריה

גירוש ספרד

עד המאה ה-12 חיו יהודי ספרד תחת השלטון המוסלמי, ונהנו מחופש, השכלה ושגשוג כלכלי. אולם כאשר כבשו הנוצרים את ספרד מידי המוסלמים, הלך יחסם של השלטונות ליהודים ונעשה גרוע יותר. **בשנת 1492 חתמו המלך פרדיננד השני והמלכה איזבלה, ביוזמתו של ראש האינקוויזיציה טורקמדה, על צו האוסר על יהודים להמשיך לשבת בספרד, ודרש מהם להתנצר או לעזוב את הארץ.** יהודים רבים בחרו להתנצר, לפחות למראית עין, אך רבים אחרים נשארו נאמנים לאמונתם ועזבו את ספרד לארצות אחרות. **מספרם המשוער של המגורשים מוערך בין 40,000 ל-160,000.** מגורשי ספרד סבלו רבות מהמסע ותלאות הדרכים, ורבים מהם מתו, נפלו בשבי, נשדדו או נרצחו. גירוש ספרד, שהתרחש בסמוך לתשעה באב, נחשב לאחד האסונות הגדולים שפקדו את עם ישראל במהלך הגלות.

צו הגירוש משנת 1492 (Wikipedia)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

ראובן הלווה לשמעון 1,000 ₪ ואמר לו שכאשר יהיה לו כסף יחזיר לו. יום אחד פגש שמעון את לוי, ואמר לו: יש לי כאן 1,000 ₪, ואני יודע שאתה פוגש היום את ראובן, בבקשה קח את כסף ההלוואה שראובן נתן לי והחזר אותו בשמי לראובן. כאשר ניגש לוי להחזיר לראובן את ה-1,000 ₪, כעס עליו ראובן ואמר לו: "מי ביקש ממך שתיקח משמעון את הכסף בשבילי? באיזו רשות עשית זאת?" ענה לו לוי: "כי חשבתי שתשמוח לקבל בחזרה את הכסף שהלווית לשמעון". העניין עורר דיון סוער.

מצד שני:

אומר ראובן ללוי: ההלוואה הזו הייתה ביני לבין שמעון. אתה לוי לא צד בעניין, ואתה לא רואה את כל התמונה. אולי דווקא יותר נוח לי מכל מיני סיבות ששמעון יהיה חייב לי כסף? יש לי כל מיני שיקולים בהלוואה הזו, ועכשיו אתה בזה שלקחת את הכסף משמעון פגעת בתוכניות שלי לגבי ההלוואה, בלי שביקשתי ממך לעשות זאת.

מצד אחד:

לוי צודק לכאורה בטענתו שבדרך כלל אנשים מעוניינים שיחזירו להם את כסף ההלוואה, ולכן כאשר שמעון ביקש ממנו להחזיר את הכסף לראובן, לוי היה בטוח שזה ישמח את ראובן.

...ואה
דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לומדי התלמוד הישראלי - בית ספר 'חברון בנים' קרית ארבע - חברון.

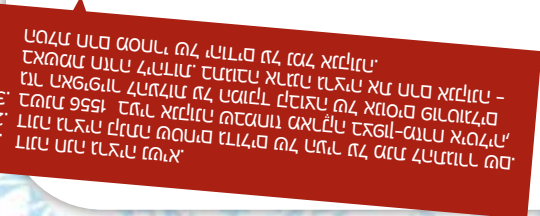
חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

אנוסים

האנוסים הם יהודים שנאלצו בכפייה להמיר את דתם לנצרות או לאיסלאם, אך המשיכו בחשאי לשמור על יהדותם והשתדלו לקיים מצוות בסתר. תופעה זו הייתה נפוצה בעיקר בספרד, לאחר שרוב היהודים גורשו ממנה, ואלה שנשארו נאלצו להתנצר. האינקוויזיציה חיפשה אחר האנוסים, ויהודים רבים שנתפסו שומרים מצוות עברו עינויים והוצאו להורג. רבים מהאנוסים נטמעו כעבור כמה דורות באוכלוסייה הנוצרית, אולם חלקם שמרו על מנהגים מיוחדים שנמשכו עד היום.

4260	3930	3880	3828	3728	3408		3340	2934	2883		2448	2448		2238	1948	0	
																	
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 ועלת בבל	חובת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו / שרה	-3760 בריאת העולם
מאות שנה לפני ה'תשס"ז																	
ה'תשס"ז																	

ՄԵԼՈՒՆԴԱՆՔԻ
ՄԱՆԻՓՈՒԼՅԱՆՔ

סדר נשים | מסכת גיטין, דף ט"ו - י"ח

דף ט"ו: הקוצים ו"פלאי הפך"

התורה אוסרת לזרוע זרע נוסף בכרם של גפנים. איסור זה נקרא "פלאי הפך", וגם מי שרואה כרם ששיתלו בו סוג זרע נוסף חייב לעקור אותו.

רבי אליעזר סבר שאפילו קוצים אסור לזרוע בכרם. לדעת רבי אליעזר מכיון שישנן ארצות שבהן מגדלים קוצים לצורך מאכל לגמלים, קוצים נחשבים מאכל ולכן יש איסור שהם יגדלו בכרם.

דף ט"ז: 'בבבוק הבבזל' והחלב שנטמא

בתקופה שעוד שמרו על דיני טומאה וטהרה כי היתה להם פרה אדומה שאיתה יכלו לטהר את הטמאים, הלך יוני אל החצר, חלב את העזים לתוך כד גדול והחל להכין את המשקה הטעים. הוא יצק דבש לבבבוק עשוי ממתכת, ערב בתוכו מעט תמרים והחל למזוג אליו חלב מן הכד.

אמר לו אביו: "הבבבוק העשוי מתכת נקרא 'בבבוק הבבזל' והוא טמא, ואולם לפחות החלב שבכד לא נטמא. למרות שבשעת יציקת החלב היה חיבור בין החלב שבכד לבבבוק על ידי יציקת החלב, בכל זאת הוא אינו נטמא".

דף י"ז: תאריך בשטר הלואה

שטר הלואה הוא שטר שנעשה כשאדם מלווה כסף לחברו. המלווה יכול לדרוש מן הלווה שיכתוב שטר ובו כתוב: "אני פלוני לזיתי כסף מפלוני".

מלווה שיש לו שטר שחתומים עליו עדים יכול לגבות את החוב מהקרקעות של הלווה אם הלווה אינו פורע את החוב, ואפילו שהלווה מכר את הקרקעות למישהו אחר. למשל, אם שמעון לוה כסף מראובן, ושמעון אינו מחזיר את החוב בזמן, ראובן פונה לבית דין עם השטר, ובית דין מורה לראובן לקחת קרקע של שמעון בשווי ההלואה, ואם אין לשמעון קרקע ברשותו, אפטר לגבות קרקע מאנשים שלהם הוא מכר קרקע.

רק אם אחרי ההלואה שמעון מכר קרקע, ראובן יכול לקחת את הקרקע הזו מידי הקונה, כי הוא טוען לקונה: הרי לפני שקניתי את הקרקע היא כבר היתה משועבדת לצורך תשלום החוב שלי אם שמעון לא יפרע את החוב. זו הסיבה שצריך להיות כתוב תאריך על שטר החוב, שהרי אם אין תאריך המלווה אינו יכול לקחת קרקע שנקנתה בידי אדם אחר, כי יכול להיות שהקונה קנה את הקרקע עוד לפני ההלואה.

דף י"ח: אילו חובות נשמטים בשנת השמיטה?

בשנת השמיטה עוזבים ושומטים את האדמה ואין עובדים אותה, ועוזבים ושומטים גם את החובות. כלומר: מי שהלוה כסף לחברו, וחברו לא החזיר את הכסף עד סוף שנת השמיטה, שוב אינו חייב להחזירו לעולם. החוב נשמט, נעזב. אולם חובות שבית דין מחייב את האדם לשלם אינם נשמטים בשנת השמיטה. חובות אלה מכונים "מעשה בית דין".

דבר תורה

לעיתים אנשים לא מבינים מדוע יש מצווה כל כך גדולה להתגייס לצבא ההגנה לישראל ולהציל את ישראל מפני האויבים. את אחד ההסברים לכך ניתן ללמוד מפרשתנו, בה מתחילים בני ישראל ללכת במדבר, שם אורבים לישראל שונאים ואויבים רבים.

כשאותם אויבים היו רואים את ארון הברית הולך יחד עם ישראל, הם היו נרתעים ובורחים לאחור, ולכן השיר שהיו שרים ישראל עם תחילת תנועת הארון הוא: "קומה ה' ויפוצו אויבך וינסו משנאיך". בפסוק זה מכנה התורה את אויביהם של ישראל: "אויביו של ה'" ושונאי ישראל הם "שונאיו של ה'", וכך אומר רש"י: "שכל השונא את ישראל - שונא את מי שאמר והיה העולם".

על פי זה מובן, שהשותפות בהגנתם ובהצלתם של ישראל מיד צר היא בעצם השמירה גם על כבודו ועל שמו של ה'.

חידה!

החליפו את המספרים באותיות לפי הגימטריה כדי לקבל כלל הלכתי שלמדנו עליו:

1,30,300 40,4,1,30 50,10,20,7
6,10,50,80,2

(לגמל אדם סלאח לו: טזאומט)

שאלות השבוע

- האם אפשר להקנות למישהו מתנה בלי ידיעתו?
- מדוע יש אנשים שמגדלים קוצים?
- למה חשוב לכתוב תאריך בשטר חוב?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

